

Tekniska nämnden

Förtydliganden angående nytt taxesystem, taxa och biljettprodukter i Gotlands kollektivtrafik

Sammanfattning

Denna bilaga innehåller förtydliganden till det taxesystem, den taxa och de biljettprodukter som presenteras i tjänsteskrivelsen till tekniska nämnden daterad 2024-07-25.

Begrepp

Taxesystem = Det grundläggande system av principer som styr hur Gotlands kollektivtrafik tar betalt av resenärer. Vanliga taxesystem är olika typer av zontaxa, enhetstaxa eller avståndsbaserad taxa. I tjänsteskrivelsen nämns:

- Kilometertaxan, en typ av avståndsbaserad taxa som var i bruk i Gotlands kollektivtrafik fram till juni 2020, men som formellt fortfarande gäller,
- Pandemitaxan, en tillfällig enhetstaxa för enkelbiljetter baserat på trafikslagen stadstrafik och landsbygdstrafik. Ett tillfälligt taxesystem som togs fram under pandemin och som fortfarande finns kvar i Gotlands kollektivtrafik, samt
- Förvaltningens förslag på zontaxa. Förvaltningens förslag baseras på två zoner, en zon innehållande Visby med omnejd och en zon med övriga Gotland.

Biljettprodukter = Vilka typer av biljetter som finns att köpa. Exempelvis enkelbiljetter, 30-dagarsbiljetter, gruppbiljetter med mera.

Taxa = Prisnivåer på biljettprodukter, vad biljetterna kostar.

Förvaltningens förslag till nytt taxesystem

Kollektivtrafikenheten har kommit fram till ett system bestående av två zoner, där Visby med en radie på ca 8 km utgående från Visby busstation, utgör zon A och övriga Gotland zon B.

I förslaget går det att köpa biljetter för enbart en av zonerna (zon A eller B) eller för båda zonerna. Genom att dela upp ön i två zoner istället för en zon, behöver inte resenären lösa biljett för hela ön om resan gäller en kortare sträcka. Detta gynnar resenärer på korta och medellånga sträckor som exempelvis Gråbo–Visby lasarett,

lite—Fårösund och Hemse—Stånga. Samtidigt hålls priset på långa resor över hela ön nere genom att det endast finns två zoner.

En nackdel med zontaxa är att taxesystemet kan kräva utökade biljettkontroller ifall fuskåkande blir mer vanligt. Om fuskåkande blir vanligare syns det i jämförelser mellan statistiken från biljettförsäljning och de automatiska trafikanträknare som ska finnas i bussarna enligt nuvarande avtal. Då kan riktade insatser göras där det behövs. Tilläggsavgiften för ogiltig biljett vid biljettkontroll är för närvarande 500 kronor. Förvaltningen föreslår att avgiften höjs till 1000 kronor för att bättre motsvara liknande avgifter i resten av landet. Förvaltningen föreslår också att även denna avgift ska justeras mot konsumentprisindex.

Förvaltningens förslag till nya biljettprodukter

Förslaget innebär att antalet biljettprodukter i Gotlands kollektivtrafik minskar från 90 till 20. Det ger ett mer överskådligt biljettutbud som blir lättare att överblicka för resenärerna. Framförallt gynnar det resenärer som är ovana att resa kollektivt på Gotland. Kollektivtrafiken blir då ett lättare system att ta till sig.

I förslaget finns enkelbiljetter och periodbiljetter för månad och år kvar. Dessa biljetter går att köpa till reducerat pris för ungdomar, studenter och pensionärer, precis som idag.

En enkelbiljett för en zon är giltig i 120 minuter och en enkelbiljett för båda zonerna är giltig i 120 minuter. Inom denna tid får man byta buss ett obegränsat antal gånger. Man kan byta till såväl stadstrafik som landsbygdstrafik, med zontaxan försvinner kopplingen mellan trafikslag och biljett (förutom för Bussiga kortet om Bussiga kortet undantas från taxesystembytet). Om man kliver på en buss inom enkelbiljettens giltighet får man åka med fram till ändhållplatsen även om enkelbiljettens giltighetstid tar slut under resan. Om man ska byta buss därefter måste man dock lösa ny biljett.

En nyhet i produktutbudet är enkelbiljett grupp, vars syfte är att göra det mer förmånligt att resa tillsammans med familj och vänner än vad det är idag. Enkelbiljett grupp gör att man kan resa upp till fem personer men endast betala för tre.

Flera av biljettprodukterna för särskilda grupper finns kvar, som Bussiga kortet, sjukresor, 80+ med flera. Skolklasskortet finns kvar med vissa förtydliganden i villkoren. Syftet med skolklasskortet förblir att erbjuda gratis resor för skolklasser på studierelaterade utflykter.

Förvaltningens förslag till ny taxa

Taxorna i förslaget är oberoende av hur biljettprodukterna köps. En biljett kostar alltså lika oavsett om den köps ombord med betalkort, med reskassa eller förköps i app eller webb.

Taxorna höjs för de flesta resenärer jämfört med idag, men ställs i relation till att priserna i Gotlands kollektivtrafik inte har ändrats (med undantag för införandet av pandemitaxan på enkelbiljetter) sedan 2017. Taxorna i förvaltningens förslag ligger fortfarande på en låg nivå jämfört med övriga Sverige.

Vikten av kommunikation

Alla förändringar i taxesystem, produktutbud och priser behöver kommuniceras väl till resenärerna och allmänheten. Kommunikationen bör börja flera månader innan förändringarna träder i kraft och fortsätta flera månader efter förändringarna börjat

gälla. Detta kräver kampanjer och beredskap hos förare och kundtjänst för att möta de frågor och synpunkter som allmänheten har. Det kan innebära att extra personal måste sättas in i kundtjänst för att ta hand om den ökade mängden frågor och synpunkter. När pandemitaxan infördes juni 2020 gjordes ingen extra kommunikationsinsats, eftersom det var en akutåtgärd för att inte tappa alla intäkter och eftersom marknadsföring av kollektivtrafik var förbjudet under pandemin. Följden blev vad som troligtvis var en oproportionerligt stor andel frågor och synpunkter, särskilt negativa synpunkter, även om förändringen ledde till att en stor del av resenärerna fick kraftigt rabatterade enkelbiljetter.